

ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ GEOGRAFIJE 2012. GODINE

Razred ili kategorija natjecanja: **5. razred**

Zaporka

--	--	--	--	--

Broj postignutih bodova ____ / 70

Potpis članova Županijskog povjerenstva

1. _____

2. _____

3. _____

Mjesto i nadnevak: _____

Za rješavanje zadataka predviđeno je 60 minuta.

Test se rješava kemijskom olovkom s plavom tintom koja se ne briše. Uporaba obične olovke i crvene ili neke druge boje tinte (osim plave) rezultira diskvalifikacijom učenika.

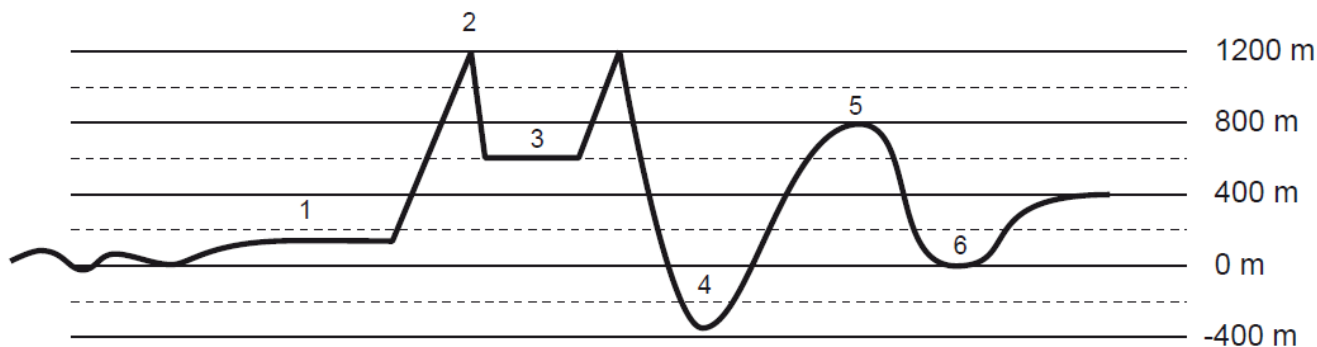
Pri rješavanju testa treba primijeniti jezičnu normu standardnoga hrvatskoga jezika, posebice treba poštivati pravopisna pravila o pisanju velikoga i maloga početnoga slova geografskih imena. Geografska imena čije je podrijetlo iz drugih (stranih) jezika moraju biti napisana u izvornom obliku (transkribirana na latinicu), npr. New York, Stuttgart, Loire...

Odgovori učenika moraju biti čitljivo napisani pisanim slovima (osim u zadacima u kojima je odgovor jedno slovo).

Za vrijeme testiranja ne smije se koristiti ništa osim navedenoga pribora za pisanje. Ova odredba podrazumijeva da natjecatelji ne smiju kod sebe (na sebi, ispod, u svojoj odjeći i slično) imati predmete koji na bilo koji način mogu dovesti u sumnju pravilno provođenje natjecanja. Učenici se ne smiju služiti atlasom, zidnom kartom ni računalom. Kartografski i grafički prilozi nužni za rješavanje zadataka sastavni su dio testa.

Potpuno ispravno riješeni zadaci, prema uputi za rješavanje vrednuju se s jednim, dva ili tri boda. U djelomično ispravno riješenim zadacima boduju se ispravno riješene čestice, ako u njima nije bilo korekcije odgovora. Netočno riješeni zadaci i naknadno ispravljeni odgovori te odgovori koji su pisani tiskanim slovima ili kombinacijom tiskanih i pisanih slova ne vrednuju se.

PRVA ČETIRI ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENE SKICE.

U OVOM ZADATKU POVEŽI SREDNJI I DESNI STUPAC S LIJEVIM UPISIVANJEM PRIPADAJUĆEG SLOVA I BROJA NA CRTU ISPRED POJMOVA U LIJEVOM STUPCU. DVA SLOVA I DVA BROJA SU VIŠAK.

3	
---	--

1. Poveži opisane visinske kategorije reljefa i brojeve kojim su prikazani na skici s navedenim tipovima reljefa prema visini.

_____ gora	A) ravnica viša od 200 m	1
_____ nizina	B) ravnica niža od 200 m	2
_____ planina	C) uzvišenje od 500 do 1000 m	3
	D) uzvišenje više od 1000 m	4
	E) udubljenje niže od 0 m	5

U SLJEDEĆEM ZADATKU JEDAN JE TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽI SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

1	
---	--

2. Što je od navedenog označeno brojem 4 na skici?

- a) prijevoj b) zavala c) depresija e) dolina

U SLJEDEĆA DVA ZADATKA DOPUNI REČENICE.

2	
---	--

3. Visoravan je na skici označena brojem _____. Njezina nadmorska visina iznosi _____ metara.

1	
---	--

4. Relativna visina vrha planine u odnosu na vrh gore iznosi _____ metara.

Prostor za računanje

U SVAKOM OD SLJEDEĆA DVA ZADATKA U PAROVIMA POJMOVA KOJI SU PODEBLJANI I ODVOJENI KOSIM CRTAMA ZAOKRUŽI ONE POJMOVE KOJI SU TOČNI.

2	
---	--

5. **Kratkotrajna / dugotrajna** podrhtavanja tla nazivamo potresima. Najrazorniji potresi nastaju na granicama **razmicanja / podvlačenja** litosfernih ploča. Mjesto na površini Zemlje gdje se potres najjače osjeti zove se **epicentar / hipocentar** potresa. Razoran potres pogodio je 2011. godine **Kinu / Japan** i uzrokovao velike ljudske i materijalne gubitke.

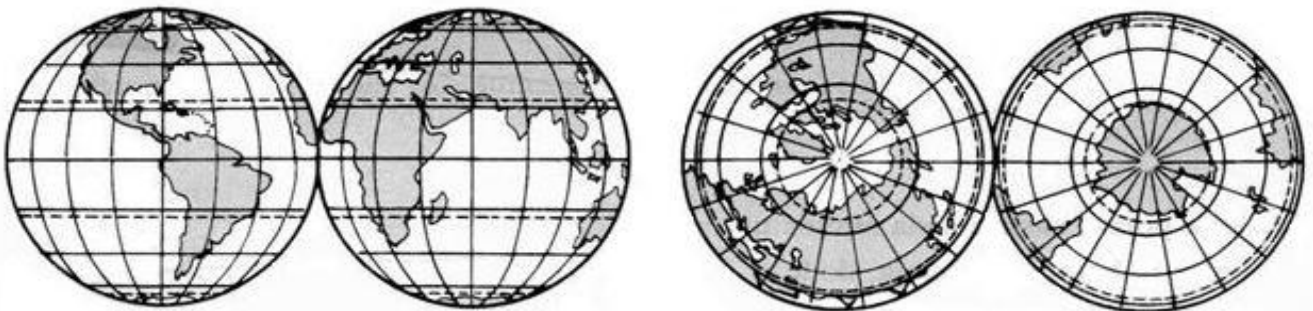
2

6. Na Zemlji razlikujemo **pet / sedam** toplinskih pojasa. Između Zemljinih geografskih polova i **polarnica / obratnica** nalaze se hladni pojasevi. Zbog **velikog / malog** kuta pod kojim Sunčeve zrake obasjavaju Zemljinu površinu, u hladnim su pojasevima cijele godine niske temperature zraka. Na dan zimskog suncostaja u sjevernom hladnom pojasu je **polarna noć / polarni dan**.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠI UZ POMOĆ CRTEŽA ZEMLJINIH POLUTKI.

3

7. Na crtežu su prikazane četiri Zemljine polutke koje nose imena po glavnim stranama svijeta. Pazi, jedna crta i jedan crtež su višak.
- Upiši ispod odgovarajućeg crteža ime one polutke koja od četiri prikazane ima najveći udio kopna.
 - Upiši ispod odgovarajućeg crteža ime one polutke koja od četiri prikazane ima najveći udio mora.
 - Upiši ispod odgovarajućeg crteža ime one polutke koja se u geografskoj mreži prostire istočno od početnog meridijana, do meridijana 180° .

U SLJEDEĆIH OSAM ZADATAKA DOPUNI REČENICE.

2

8. Točka na Zemlji čiji je smještaj 90° južno od ekvatora naziva se _____ i smještena je na _____ (upiši ime kontinenta).

2

9. Portugalski pomorac _____ prvi je oplovio Zemlju. Morski prolaz koji nosi njegovo ime nalazi se uz južnu obalu _____ (upiši ime kontinenta).

2

10. Ekvator i početni meridijan sijeku se u _____ oceanu. Najbliži kontinent toj točki je _____ (upiši ime kontinenta).

2

11. Sva mjesta u Australiji nalaze se _____ (upiši stranu svijeta) od ekvatora i _____ (upiši stranu svijeta) od početnog meridijana.

2

12. Sunce pripada skupini nebeskih tijela koje nazivamo _____, a Zemlja skupini nebeskih tijela koje nazivamo _____.

2

13. Od paralela koje omeđuju sjeverni umjereni pojas kraća paralela je _____, a dulja paralela je _____.

2

14. Zemlja je u položaju proljetne ravnodnevice na datum _____. Tada sunčeve zrake padaju okomito na _____ (upiši ime paralele).

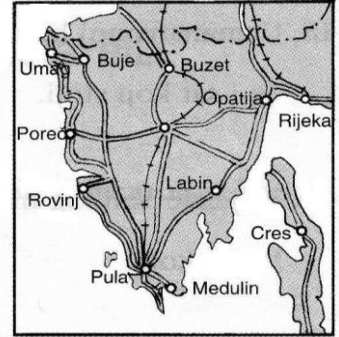
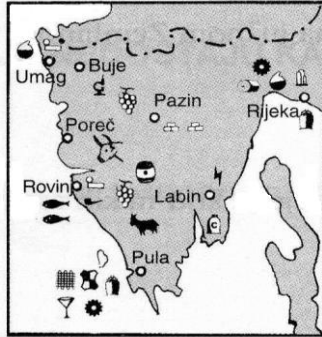
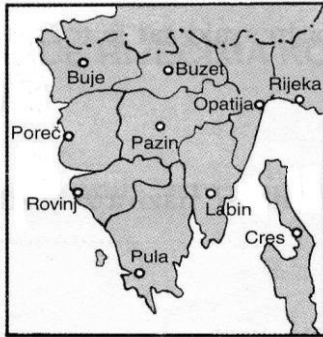
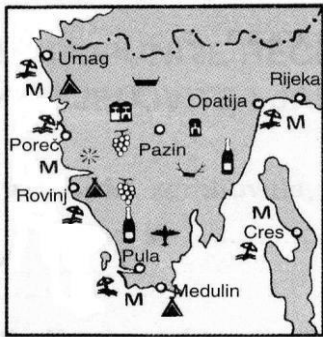
2

15. Datumska granica približno prati meridijan označen u stupanjskoj mreži sa _____. Kada je na tom meridijanu ponoć, podne će biti na meridijanu označenom u stupanjskoj mreži s _____.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENIH TEMATSKIH KARATA ISTRE.

3

16. Upiši na odgovarajuće crte ispod crteža nazive tematskih karata: prometna, turistička, gospodarska. Pazi, jedna crta mora ostati prazna.

U SLJEDEĆA DVA ZADATKA POVEŽI SREDNJI I DESNI STUPAC S LIJEVIM UPISIVANJEM PRIPADAJUĆEG SLOVA I BROJA NA CRTU ISPRED POJMOVA U LIJEVOM STUPCU. JEDNO SLOVO I JEDAN BROJ SU VIŠAK.

3

17. Poveži opis i tip reljefa s reljefnim oblikom

- _____ spilja
- _____ dina
- _____ klif

- A) široka dolina u obliku slova U
- B) strmi i stjenoviti odsjek
- C) pješćana uzvisina
- D) podzemni reljefni oblik s pretežno vodoravnim kanalima

- 1) obalni reljef
- 2) krški reljef
- 3) pustinjski reljef
- 4) ledenjački reljef

2

18. Poveži geološku starost i uzvišenja u Hrvatskoj s navedenim tipom reljefa prema visini.

- _____ gora
- _____ planina

- A) prastarog postanka
- B) starog postanka
- C) mladog postanka

- 1) Biokovo
- 2) Vukomeričke gorice
- 3) Ivančica

2

25. Na priloženoj geografskoj karti 1 centimetar prikazuje 1 kilometar u prostoru. Brojčano mjerilo ove karte je _____.
Cesta koja vodi od istočnog ulaza u Nacionalni park Mljet do mjesta Polače duga je 6 centimetara na karti Mljeta. Izračunaj njezinu stvarnu duljinu. Njezina duljina je _____.

Prostor za računanje

3

26. U TEKSTU KOJI OPISUJE KRUŽENJE ZEMLJE OKO SUNCA TRI SU POGREŠNE RIJEČI. ZAOKRUŽI U TEKSTU POGREŠNE RIJEČI, ISPIŠI IH U PRVI STUPAC TABLICE, A UZ NJIH U DRUGI STUPAC UPIŠI ISPRAVNE RIJEČI.

Kruženje Zemlje oko Sunca naziva se revolucija ili ophodnja. Jedan obilazak traje 365 dana i 4 sata. To gibanje Zemlje iskorišteno je za računanje vremena, pa tako tri kalendarske godine imaju po 365 dana. Izuzetak je prijestupna godina u kojoj mjesec veljača ima 28 dana. Ova 2012. godina nije prijestupna.

POGREŠNO	ISPRAVNO

2

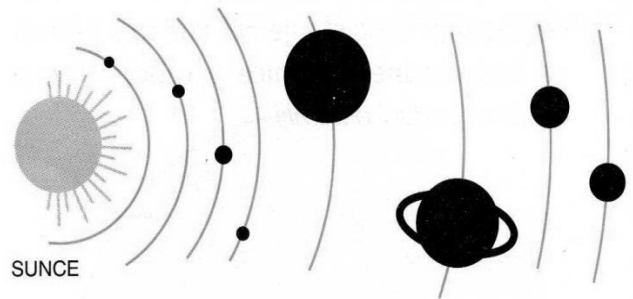
27. Među navedenim mjesecima zaokruži slovo ispred najtoplijeg mjeseca u godini u južnom umjerenom pojasu i znakom **X** prekriži slovo ispred najtoplijeg mjeseca u sjevernom umjerenom pojasu.

- a) siječanj
- b) ožujak
- c) travanj
- d) srpanj
- e) rujan
- f) listopad.

3

28. SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENOG CRTEŽA SUNČEVOG SUSTAVA.

- a) Na crtežu zaokruži planet koji se nalazi između Saturna i Neptuna. Ime tog planeta je _____.
- b) Na crtežu znakom **X** prekriži najmanji planet. Ime tog planeta je _____.
- c) Od svemirskih tijela osim Zemlje čovjek je stupio samo na _____.

2

29. Zaokruži slovo ispred pojma vezanog uz podvlačenje litosfernih ploča. Jedan je odgovor točan.

- a) nova zemljina kora
- b) dubokomorski jarak
- c) Atlantski ocean
- d) srednjooceanski hrbat

Pojmovi koji su ostali nezaokruženi odnose se na _____ litosfernih ploča (upiši vrstu pokreta litosfernih ploča).

SLJEDEĆIH ŠEST ZADATAKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENE KARTE SVIJETA.

- 2 30. Na priloženoj karti slovo **A** upiši na ocean koji se cijelom površinom smjestio na istočnoj polutki, a slovo **B** na ocean u kojem se nalazi Sjeverni pol.
- 2 31. Kosim crtama u cijelosti iscrtaj onaj dio Australije koji se nalazi u žarkom pojasu. Ostatak kontinenta se nalazi u _____ pojasu (*upiši puni naziv pojasu*).
- 2 32. Cijelom dužinom podebljaj paralelu na koju sunčeve zrake padaju okomito kada je Zemlja u položaju ljetnog suncostaja. Datum ljetnog suncostaja na sjevernoj polutki je _____.
- 2 33. Upiši slovo **C** na kontinent koji ima obalu samo na Atlantskom oceanu. Slovo **D** upiši na kontinent na kojem se nalazi točka: 40° sjeverno od ekvatora, 100° istočno od početnog meridijana.
- 1 34. Podebljaj u cijeloj dužini meridijan koji se nalazi 180° zapadnije od meridijana 60° istočno od početnog.
- 2 35. Izračunaj koliko će biti sati po pojasnom vremenu na zadanim meridijanima kada je u Londonu podne.
- Na meridijanu 60° zapadno od početnog bit će _____ sati.
- Na meridijanu 120° istočno od početnog bit će _____ sati.

Prostor za računanje